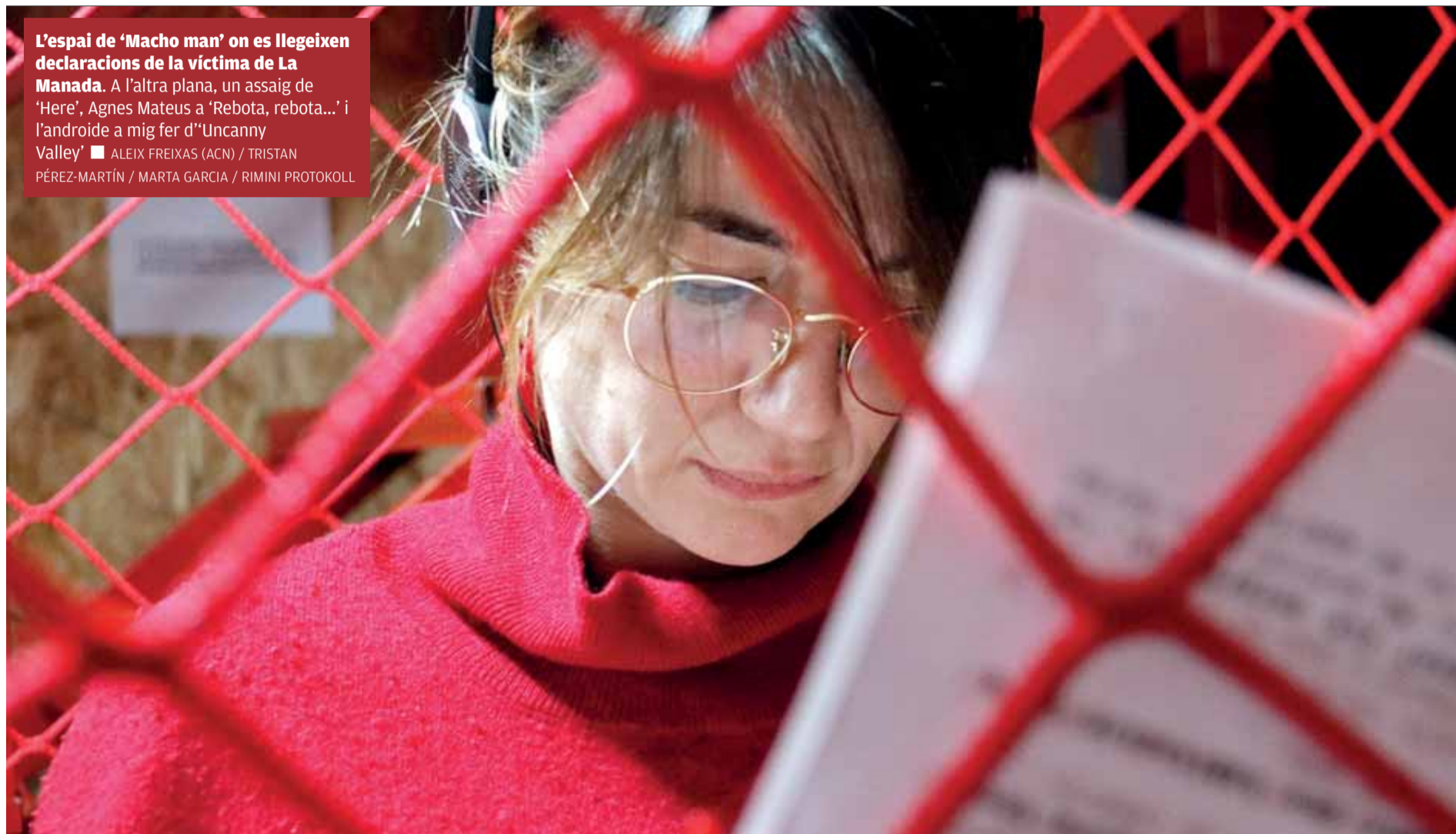

Cultura i Espectacles

Temporada Alta 2018. Cap de setmana de programadors

L'espai de 'Macho man' on es llegeixen declaracions de la víctima de La Manada. A l'altra plana, un assaig de 'Here', Agnes Mateus a 'Rebota, rebota...' i l'androide a mig fer d'Uncanny Valley' ■ ALEIX FREIXAS (ACN) / TRISTAN PÉREZ-MARTÍN / MARTA GARCIA / RIMINI PROTOKOLL

El cap de setmana de creacions contemporànies atrau un centenar de programadors d'una dotzena de països des de la identificació al cop sec tràgic

Empatia gimnàstica

Jordi Bordes
GIRONA

El cap de setmana en què es concentra una desena d'espectacles de creació contemporània per atrapar l'atenció d'un centenar de programadors d'una dotzena de països (una tercera part venen dels equipaments catalans) es practica un exercici intel·ligent. El Temporada Alta entén que, per donar valor a la creació autòctona, cal atraure amb els muntatges de companyies amb referents inter-

nacionals. Avui, el Conde de Torrefiel (que va començar com una de les aspirants a transcendir més enllà dels Pirineus) ja seria un dels reclams, com ho ha estat, enguany, el *Là dels Baró d'Evel*. Avui, els creadors entenen que cal empatitzar amb el públic, que s'hi senti identificat, còmode, amb una ironia un punt negre per atacar, al final, amb un cop de canell dramàtic de jugador de futbolí professional a una imatge dura, contundent, implacable. Així treballen Agnès Mateus i

Quim Tarrida a *Rebota, rebota y en tu cara explota*, el circ contemporani amb corb o l'*Uncanny Valley* d'Stefan Kaegi. Segurament, *Here*, que signen Lali Ayguadé i Guilhem Chatir, beu en una altra actitud i Àlex Rigola és molt més contundent, ja d'entrada, amb el seu *Macho man*, però sempre hi ha un punt d'inquietud, de raresa, d'ambigüitat amb què atrapar l'interès de l'espectador. Avui, la dramàtica practica una notable gimnàstica empàtica. Rigola reconeixia, ahir,

que aquesta experiència amb el teatre documental l'ha traspassat. Gràcies al programa *Atempo*, l'estan veient alumnes d'instituts de Girona i Salt. Ha calgut reforçar de dos a tres psicòlegs a la sortida per a les sessions juvenils. Per Rigola, és determinant haver obert els ulls a joves que han comprovat que la violència de casa seva es podia identificar amb el que retraten aquests espais del muntatge. En un dels darrers espais, es concentren imatges de les persones mortes a causa de violèn-

cia de gènere. Algú li ha demanat que retratin els agressors. Però Rigola, creu que cada espectador ha de veure totes aquelles persones que hauria d'haver ajudat i que, ara, ja no hi són. I és que, en un efectiu *vis a vis*, l'usuari respon a les pràctiques de masculisme de baixa intensitat. És aquesta impunitat la que permet els agressors moure's en llibertat, denuncia Rigola. L'escena, en general, no diu res que no se sàpiga, però hi aprofundeix, hi posa veu, nom i rostre i delata l'iceberg so-

cial que no es rebel·la prou contra la primera causa de mort de les dones de 15 a 44 anys, per exemple. Rigola és el director que més espectacles ha presentat a Temporada Alta, però es considera un primerenc en el teatre documental. El seu mestre és el jove Stefan Kaegi.

L'ànima de Rimini Protokoll manté l'interès a fer teatre sociològic (just la setmana vinent, Kaegi marxa a Cuba a parlar amb familiars de revolucionaris de l'Havana), però el director tenia la inquietud

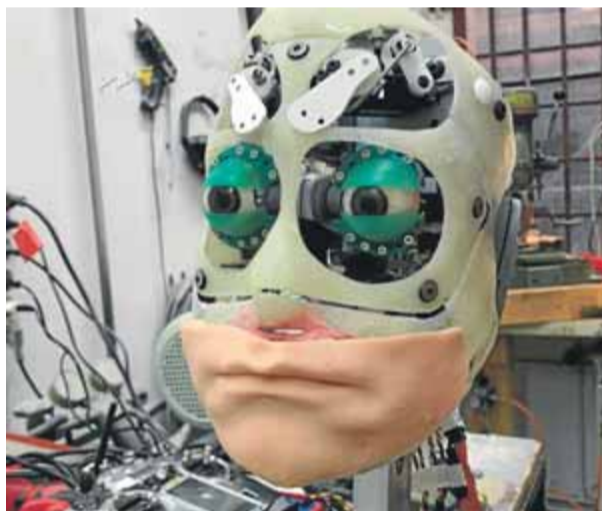
L'APUNT

Mor el cineasta de culte Nicolas Roeg

Bernat Salvà

El cineasta britànic Nicolas Roeg, director de pel·lícules com el drama de ciència-ficció *El hombre que cayó a la tierra* (1976), protagonitzat per David Bowie, o *Amenaza a l'ombra*, rodat el 1973 amb Donald Sutherland i Julie Christie, va morir abans-d'ahir a l'edat de 90 anys. El 1947 va començar la seva carrera al cinema, va treballar com a director de fotografia de grans

directors (Truffaut, Schlesinger, Lester...) i va col·laborar amb David Lean o Roger Corman abans de debutar el 1970 com a director amb *Feina ben feta* (*Performance*), protagonitzat per Mick Jagger. Cineasta de culte innovador i controvertit, amb un estil narratiu fragmentat, va influenciar cineastes de renom i va destacar en el gènere fantàstic dels anys 70 i 80.

d'indagar sobre el límit entre els humans i els robots, de buscar quina empatia pot projectar un androide als espectadors. El futur ja és aquí. Avui, un androide pot posar en escac el pensament racional de l'home. Ho fa, de moment, a partir del raonament d'un dramaturg (Thomas Melle) que decideix enfrontar-se a la seva ombra. Com si s'enfrontés a la realitat d'un dels fundadors de la informàtica, Alan Turing, en què ha de discernir si s'està comunicant amb una altra persona o amb una màquina. Un espai inquietant, com aquesta vall que descriu el mateix autor (personificat en androide) i que permet imaginar les profunditats de la seves depressions psicològiques. La màquina ha arribat per quedar-se, inicialment com a ajuda dels mortals. Però, si avui els robots ja desplacen els treballadors en les cadenes de muntatge, qui no s'atreveix a pensar que també el poden excloure de la línia

d'evolució humana, quan aprenguin a superar el botó que els desconnecta. Ja s'especulava sobre aquest fet a *Alba* (o *el jardí de les delícies*). Aquest androide es presenta a imatge i semblança de Melle, amb les seves reflexions filosòfiques i preguntant-se qui és més fictici si l'androide-actor o el públic que procura comprendre'l i reaccionar

Kaegi fa un pas tecnològic més perquè el robot guanyi empatia fins confondre'l amb un actor

com si fos de carn i ossos. On queda el codi de la ficció? Com una escena mimèticament idèntica, projecta mons diferents en els espectadors.

Ara, Stefan Kaegi ha deixat de donar llum als oficis amagats. I decideix

il·luminar sobre la condició humana amb un androide. Sense la incertesa que pronostica Isaac Asimov amb la seva literatura de ciència-ficció, desperta interrogants sobre la condició humana. Introduir un robot a escena ja no és una excentricitat, ja no és un joc d'algoritmes (*Teatronika*, TNT 2017) o una provocació com el *No future yes* (TNT 2018), sinó que és un veritable debat filosòfic sobre els límits de la humanitat.

La teatralitat dels cossos de Lali Ayguadé i Guillem Chatir, gràcies als seus canvis de moviments, és de tal magnitud que fins es fan sobrerres les paraules. *Here* imagina una nova història de la creació. Del res sorgeix la dona i, tot seguit, l'home (corregint ja la Bíblia). Els dos éssers s'arrossegueuen i van aprenent a incorporar el cos. Si inicialment la fricció sembla involuntària, de mica en mica, anirà prenent consciència. Serà compartint coneixement

que aconseguiran la posició bípeda. Aquells moviments aparentment aleatoris (però que demostren gran domini de tècnica i compenetració en un espai sonor de sorolls) són submisos a la presència de la veu, que interpreta una partitura de Joana Gomila. La soprano Astrid Stockman executa una mena d'ésser superior

'Here' construeix una coreografia molt depurada, que trenquen per donar-hi aire dramàtic

que, des de dalt d'una tarima, sotmetrà aquells éssers, ensenyant-los el poder de la música i de la paraula, adreçant-los encàrrecs impossibles, distraient-los entre els racons del plaer i la segona planta de l'entreteniment. La for-

Company incòmode, per acabar

Havia de ser una de les perles del cap de setmana de programadors. Un monòleg del director belga Jan Fabre. Des d'aquest octubre, s'ha convertit en un malson, arran de la carta de denúncia d'una vintena d'artistes i treballadors de la companyia que expliquen situacions d'abús del director, tant a la sala d'assaig, com per a un projecte personal de fotografies eròtiques a casa seva. A hores d'ara, hi ha un estudi intern que avalua la profunditat de les acusacions per prendre una decisió. No hi ha cap denúncia formal. I el festival ha optat per informar al màxim del cas (amb aquest comunicat i altres que també ha enviat la mateixa companyia) i per mantenir la presumpció d'innocència, una de les claus de la democràcia. I per tornar els diners d'aquelles persones que van adquirir l'entrada i ara no volen anar-hi, com a rebutj al director. Pel que se

sap, només hi ha una desena que han demanat el retorn dels diners.

El director Àlex Rigola, de manera similar al director del festival Salvador Sanyer, creu que cal un debat profund sobre el contingut d'aquella carta i, d'una altra banda, sobre la situació de l'obra en relació amb el comportament de l'artista.

Per avui, hi ha prevista una assistència de persones que volen manifestar-se en suport a les persones que van firmar la carta. Agnès Mateus, divendres a vespre, va colar una rèplica dedicada a Fabre ("Hame-lin és un home que segresta nens tocant la seva flauta; Jan Fabre és un director que et contracta si li toques la flauta"). L'artista ja va manifestar sentir-se incòmoda compartint el cartell, però va defensar que calia actuar per denunciar la violència masculista i que, fins i tot, possiblement, seria avui a la tarda donant suport a la manifestació.

ma espiral aixeca les columnes vertebrals i els moviments van prenent formes rodones, més àmplies, encara interpretades des de dins, sense pràcticament implicació amb el públic. Un cel mig fosc, encapotat (una tela cobreix els focus del sostre) es desplaça; es produeix el canvi de paradigma. I ja aquells éssers sense racionalitat són capaços d'ambicionar, d'empatitzar, de competir per ser els reis de la terra. De disparar i ser disparats una sageta. La divinitat baixa i conviu amb ells un instant. Els moviments passen a ser una coreografia amb passos molt marcades, quasi folklòrica, just després que la cantant hagi entrat en *loop* de la seva veu lírica, traslladant-la a una fragmentació vocal veïna del rap. La forma expressa l'evolució d'aquests dos personatges que, ara s'abracen, se somriuen, miren al públic plètòrics. Ja són veritat. Troben el tresor que se'ls va encar-

regar. Són autònoms i s'estimen. Ballen junts. El capvespre arriba. L'eternitat del moviment dels dervixos els trasllada a l'infinit.

A Lali Ayguadé li agrada construir una coreografia amb un moviment de molta qualitat, que sap entretallar i deixar que evolucionin rotatoriament. I acostuma a introduir-hi paraula. Són termes clau per guiar l'espectador. Similar al text que projectava La Veronal en els seus espectacles. Són llums de far en la foscor d'un mar de sensacions. El contrast dels moviments, de la veu que ja narra per si sola des d'on es canta, permetria eliminar una bona part del text, deixant que la narrativitat dels cossos guanyés un espai major. És preciós veure'ls ballar i que, finalment, dins del ball, se somriuguin còmplices. Comuniquen. La forma els expressa. Accedeixen a aquella empatia tan exercitada en aquesta edició del Temporada Alta. ■